TINÓDI KÖNYVTÁR

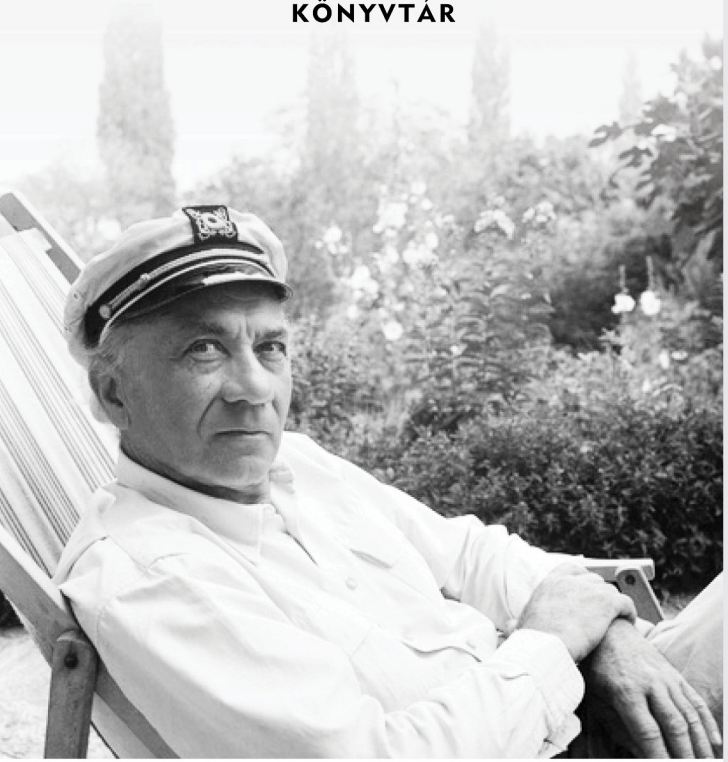

DOMBÓVÁRI HÍRESSÉGEK ÚTJA

I.

# Illyés Gyula

1902–1983

## ILLYÉS GYULA (1902-1983)

A háromszoros Kossuth-díjas magyar költő, író, drámaíró, műfordító, lapszerkesztő 1902. november 2-án született Rácegrespusztán. Elemi iskoláit Rácegresen, Simontornyán és Ozorán végezte. A család 1913-ban az apai nagybácsi, Illés Gyula dombóvári főjegyző gondjaira bízta a szépreményű ifjút.

A 11 éves kiskamasz, Illyés Gyula gimnáziumi tanulmányait 1913 szeptemberében Dombóváron kezdte, az akkor induló helyi gimnáziumban. A kisvárosi környezet azonban nem hatott ösztönzően rá: az egyébként is ideges természetű, érzékeny fiút gyakran kigúnyolták és többször megszégyenítették erős tájszólása miatt.

Mindössze az első gimnáziumi évet végezte el Dombóváron, 1914 őszén a bonyhádi Evangélikus Gimnázium tanulója lett. Szülei 1916-ban elváltak, Illyés Gyula édesanyjával Budapestre, apja Dombóvárra költözött és haláláig uradalmi gépészként dolgozott a tüskei Eszterházy-birtokon.

Illyés az egyetem elvégzése után Párizsban élt, hazatérése után szerkesztője lett a Nyugatnak. Babits halála után teljesen átvette a lap vezetését, amely ekkor már Magyar Csillag néven jelent meg. 1946-ban az újraindult Válasz című folyóirat szerkesztője és a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Egy mondat a zsarnokságról című verse az 1956-os forradalom egyik fontos alkotása. Munkásságáért hazai és külföldi kitüntetésekkel jutalmazták.

1987-ben, születésének 85. évfordulója alkalmából emléktáblát avattak a dombóvári Zrínyi Ilona Általános Iskola falán. 1989. augusztus 31-én ünnepélyes keretek között Illyés Gyula nevét vette föl a dombóvári Gőgös Ignác Gimnázium. A pusztáról jött fiú ugyan rövid ideig járt a helyi gimnáziumba, az itt szerzett élmények mély nyomot hagytak benne. A Budapesti Hírlap 1934. november 25-i számában így fogalmazott: - *„Az én életemben Dombóvár volt az első város, csak vallomásokban tudok beszélni róla…”*

Az utókor sem feledkezett meg a neves íróról. Az egykori Dombóvár-Lepsény-Veszprém-Bécs vasútvonalon kialakított túraútvonalon – mely áthalad két, ma még létező pusztán, Szarvasdon és Nagypáltelepen -, olvashatnak részleteket Illyés Gyula: Puszták népéből az arra járók. A vasúti szelvénykövekre vésett dátumok az I. világháború nagy csatáira emlékeztetnek.

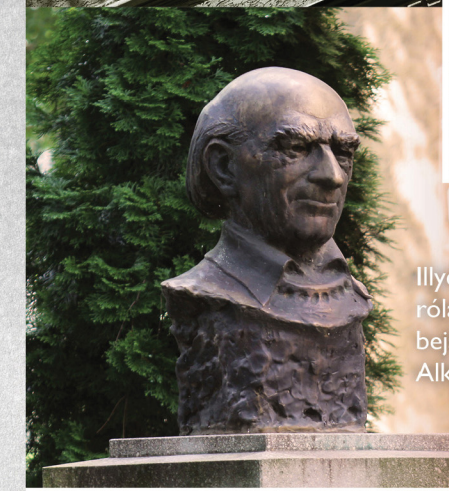

Illyés Gyula mellszobra a róla elnevezett gimnázium bejáratánál.
Alkotó: Farkas Pál (2001)

*„A vidéki, aki a hazáról kezd beszélni, az előbb-utóbb a szülőföldre, a „szűkebb pátriára” lyukad ki: egy falura és legeslegvégül egy udvarra, onnan a konyhán át egy kétablakos szobára, amelyben anyja nyelvét megtanulta. Vagyis öntudatlanul újraéli visszafelé egy szó történetét, ízleli az ősi pillanatot, amidőn a ház és haza egy dolgot jelentett”* - Illyés Gyula: Puszták népe (idézet)

A legkisebb fiú -
Illyés Gyula gyermekként
családja körében

*„Az én életemben Dombóvár volt az első város, csak vallomásokban tudok beszélni róla...”*

Illyés Gyula

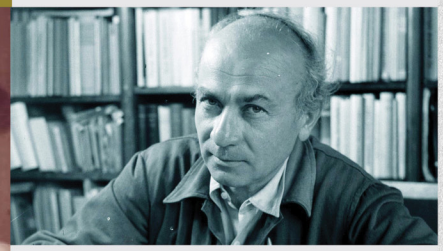

Az 5 km-es Hírességek útján 6 olyan személyt festett meg Virág Kristóf dombóvári születésű fiatal művész, akik kötődtek vagy kötődnek Dombóvárhoz.

A körtúra egyik állomása a volt Zrínyi Ilona Általános Iskola Szabadság utcai épülete, ahol Illyés Gyula élethű portréja fogadja a városba érkezőket.

DOMBÓVÁR
TERMÉSZETESEN DOMBÓVÁR!

DOMBÓVÁRI HÍRESSÉGEK ÚTJA KIADVÁNYSOROZAT

- 1. rész - Illyés Gyula
- Kiadta: Dombóvár Város Könyvtára
- Kiadványterv: Őri Gábor
- Készült a Dombóvári SZECSOX Nyomdában, 1000 példányban

2016